

VELSTAND BLANDT OECD-LANDE: DANMARK PÅ VEJ MOD MIDTERPLACERING

Ifølge tal fra OECD er Danmark rykket nedad på den internationale velstandsranngliste. Således var Danmark OECDs 7. rigeste land i 1996 målt på BNP per capita (købekraftskorrigeret). I 2006 er Danmark rykket ned på en 11. plads. I perioden er vi blevet overhalet af Canada, Australien, Irland og Holland. Velstandsgabet til USA er vokset fra 16 pct. i 1996 til 20 pct. i 2006. Udviklingen skal ses på baggrund af, at Danmark i perioden fra 1996 til 2006 har haft den 5. laveste vækst i OECD. Der er udsigt til, at Danmark rykker yderligere nedad i velstandsplacering i de kommende år. OECD forventer nemlig, at Danmark sammen med Holland får den laveste årlige vækst i BNP (ca. 1 pct.) i perioden 2010-2014 (ud af 30 lande). Hvis Danmark i perioden frem mod 2015 (slutåret i regeringens 2015-plan) skal opretholde en vækst på 2 pct. (trendvæksten de seneste årtier) skal beskæftigelsen øges med 200-250.000 personer. Det er langt mere end Arbejdsmarkedskommissionens målsætning på ca. 50.000 personer. CEPOS anbefaler, at der nedsættes en Velstandskommission, der årligt skal opgøre den danske velstandsplacering, analysere udviklingen og komme med forslag, der kan fremme velstanden.

Danmark er i perioden fra 1996 til 2006 rykket nedad på den internationale velstandsranngliste. Hvor Danmark i 1996 var det 7. rigeste land (målt på BNP per capita købekraftskorrigeret¹) var Danmark i 2006 blot det 11. rigeste land. Velstandsgabet til USA er vokset fra 16 pct. i 1996 til 20 pct. i 2006. I perioden er vi blevet overhalet af Canada, Australien, Irland og Holland.

Det er bemærkelsesværdigt, at udviklingen er sket i en periode, hvor der er en opfattelse af, at Danmark har klaret sig godt. Udviklingen i Danmarks velstandsplacering skal ses i lyset af, at vi har haft den 5. laveste vækst i BNP i perioden² i OECD³.

¹ Købekraftpariteter – også kaldet PPP (Purchasing Power Parities) – er forholdet mellem forskellige landes priser i de nationale valutaer for de samme varer eller tjenester. Købekraftpariteter anvendes først og fremmest ved omregning af BNP og andre nationalregnskabsposter til internationalt sammenlignelige størrelser. Ved anvendelsen af købekraftpariteter til omregning til en fælles valuta tages der højde for forskelle i prisniveauet.

² I modsat retning trækker en forbedring af bytteforholdet, dvs. at eksportpriserne har udviklet sig gunstigt i forhold til importpriserne. Dette kan dog ikke opveje den relativt lave mængdemæssige udvikling i BNP i perioden.

³ SE CEPOS-notat "Danmark har haft den 5. laveste økonomiske vækst fra 1996 til 2006", udgivet 9. maj 2008. http://www.cepos.dk/uploads/media/Lav_oeconomisk_vaekst_060508_01.pdf.

**Tabel 1. BNP pr. capita, relativt til USA (= indeks 100)
købekraftskorrigeret**

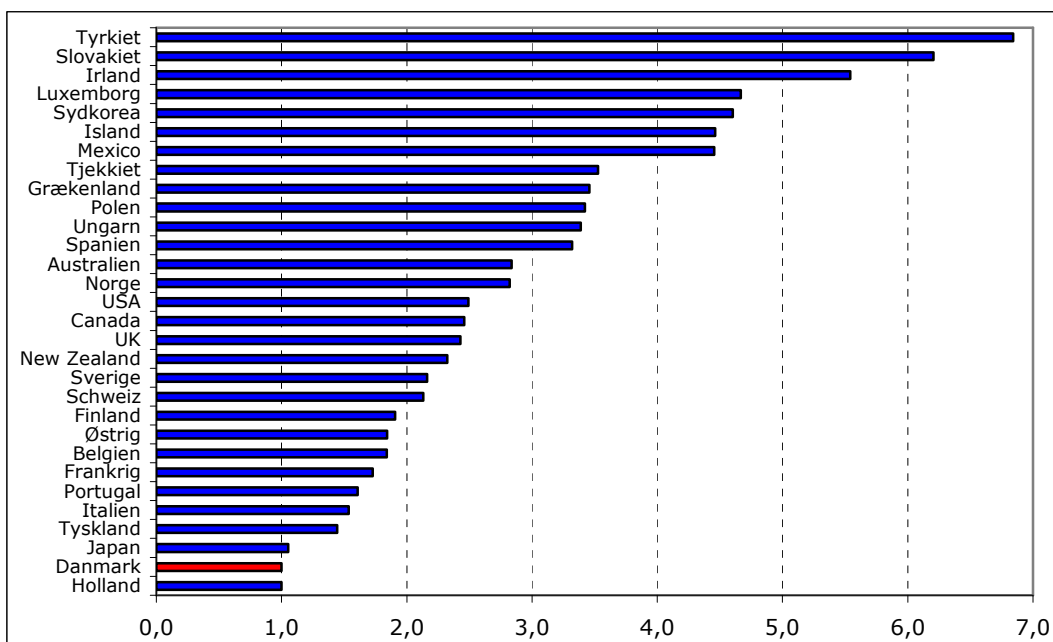
1996		2006	
1 Luxembourg	124	1 Luxembourg	144
2 USA	100	2 Norge	118
3 Schweiz	95	3 USA	100
4 Norge	91	4 Irland	93
5 Østrig	85	5 Schweiz	87
6 Island	84	6 Canada	84
7 Danmark	84	7 Holland	83
8 Japan	82	8 Island	81
9 Canada	81	9 Østrig	81
10 Tyskland	80	10 Australien	81
11 Belgien	79	11 Danmark	80
12 Holland	79	12 Sverige	79
13 Sverige	79	13 Belgien	76
14 Australien	78	14 Storbritannien	75
15 Italien	76	15 Finland	75
16 Frankrig	74	16 Frankrig	73
17 Storbritannien	72	17 Tyskland	73
18 Irland	68	18 Japan	73
19 Finland	67	19 Spanien	67
20 New Zealand	62	20 Italien	66
21 Spanien	58	21 Grækenland	62
22 Grækenland	53	22 New Zealand	59
23 Korea	48	23 Korea	53
24 Portugal	48	24 Tjekkiet	50
25 Tjekkiet	47	25 Portugal	47
26 Ungarn	33	26 Ungarn	41
27 Slovakiet	32	27 Slovakiet	40
28 Polen	28	28 Polen	33
29 Mexico	25	29 Mexico	28
30 Tyrkiet	19	30 Tyrkiet	20

Kilde: Going for Growth 2008 (GDP pr. capita, årets PPP)

Fremadrettet er der udsigt til, at Danmark får en relativ lav vækst. Ifølge OECDs seneste mellemfristede fremskrivning vil væksten kun udgøre 1 pct. i gennemsnit i perioden 2010-2014, jf. figur 1. Dermed vil Danmark (sammen med Holland) opleve den laveste vækst blandt 30 OECD-lande. Den lave vækst i de kommende år skyldes i høj grad mangel på arbejdskraft. Det er således vanskeligt at forestille sig, at beskæftigelsen skal bidrage til væksten i perioden frem mod 2014. Tværtimod må der forventes en vis stigning i ledigheden i takt med en normalisering på arbejdsmarkedet⁴. Dermed skal væksten alene drives af øget produktivitet pr. time. Som nævnt resulterer det i en vækst på ca. 1 pct. årligt, hvilket blot er halvdelen af den vækst, Danmark har oplevet de seneste årtier.

⁴ Den lave ledighed medfører høje lønstigninger, hvilket medfører svækkelse af konkurrenceevnen og dermed stigning i ledigheden. Med andre ord må det forventes, at ledigheden tilpasser sig til det strukturelle niveau. Dette sker samtidig med, at det såkaldte 'outputgab' lukkes (forskellen mellem den aktuelle produktion og den strukturelle produktion, dvs. den produktion, der finder sted, når ledigheden har nået sit strukturelle niveau).

Figur 1. Årlig realvækst i BNP, 2010-2014

Kilde: OECD Economic Outlook 83, juni 2008

Med disse vækstudsigter må det forventes, at Danmark taber yderligere i velstandskapløbet de kommende år. Det kan der ændres på ved dels at øge beskæftigelsen (både i antal og arbejdstid) og ved at øge produktiviteten (produktionen pr. time) gennem reformer.

Beskæftigelsen kan øges ved at øge incitamentet til at arbejde (enten ved at det bliver mere attraktivt at deltage på arbejdsmarkedet eller ved, at det bliver mere attraktivt at arbejde flere timer). Produktiviteten kan øges ved f.eks. privatisering af offentligt ejede virksomheder. Herudover kan selskabsskatten sænkes. Dermed øges tilskyndelsen for virksomhederne til at investere i ny kapital, hvilket vil øge produktiviteten.

Ambitionsniveauet for Arbejdsmarkedskommissionen er for lavt

I forhold til de fremadrettede udfordringer er det relevant, at regeringens Arbejdsmarkedskommission skal levere forslag, der øger beskæftigelsen med 50.000 personer, ligesom den kommende skattereform kan øge beskæftigelsen. Men uanset udfaldet af skattereformen bliver det ikke tilstrækkeligt i forhold til at få den underliggende vækst op på 2 pct. frem mod 2015 (de seneste 2 skattereformer har øget beskæftigelsen med ca. 10.000 personer). En underliggende vækst på 2 pct. frem mod 2015 kræver et løft i beskæftigelsen med 200-250.000 personer. Det er 4-5 gange så meget som arbejdsmarkedskommissionens ambition på 50.000 personer

Behov for en Velstandskommission

I relation hertil anbefaler CEPOS, at man nedsætter en velstandskommission, der årligt skal redegøre for Danmarks placering på velstandsranklisten. Herudover skal den udarbejde analyser og forslag til, hvordan Danmark kan opretholde en topplacering, når der ses på velstand i OECD.

Udgangspunktet for en sådan kommission bør være forslag, der underliggende hæver væksten til mindst 2 pct. årligt frem til 2015.

Kommissionen bør særlig se på:

1. Potentialet ved at reformere overførselsindkomster

Her skal der bl.a. fokuseres på:

- 1) Efterløn
- 2) Folkepension
- 3) Dagpengesystemet.

Hertil skal det bemærkes, at Arbejdsmarkedskommissionen i høj grad skal fokusere på reformer af overførselsindkomster. Men ambitionsniveauet på 50.000 personer er betydeligt lavere end behovet, såfremt man fremadrettet ønsker at opretholde en vækst på ca. 2 pct. årligt. Herudover er der mulighed for, at Arbejdsmarkedskommissionen i sit arbejde ikke vil rette hovedfokus mod de "store ordninger" som efterløn og folkepension.

2. Muligheder for at hæve produktiviteten pr. beskæftiget

Her skal der bl.a. fokuseres på:

- 1) Deregulering af økonomien så konkurrencen øges. Dermed udkonkurreres mindre effektive virksomheder.
- 2) Privatisering af offentligt ejede virksomheder (OECD-studier finder, at privatiseringer øger produktiviteten)
- 3) Humankapital. Øget uddannelse øger humankapitalen og dermed produktiviteten. I den forbindelse skal der fokuseres på tilskyndelsen til at tage en uddannelse.
- 4) Øget kapitalapparat. Det kan f.eks. ske ved lavere selskabsskat. Lavere selskabsskat øger incitamentet til at foretage investeringer i nyt kapitalapparat. Det vil erfaringsmæssigt øge produktiviteten.
- 5) Skattesystemet. En lavere marginalskat på arbejde vil gøre det mere attraktivt at arbejde mere produktivt og desuden at uddanne sig. Herudover vil det for de højproduktive blive mere attraktivt at arbejde flere timer.
- 6) Tiltrækning af højproduktive udlændinge vil også kunne hæve produktiviteten.